

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu
Programu Ochrony Środowiska
dla Gminy Potworów
na lata 2013 - 2016 z
perspektywą do roku 2020
- aktualizacja**

Potworów 2012

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
1.1. Podstawa prawna i cel Prognozy	3
1.2. Informacje o zawartości głównych celów Programów	4
1.2.1. Program Ochrony Środowiska dla gminy Potworów na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020	4
2. Powiązanie projektów z innymi dokumentami	5
3. Analiza stanu środowiska na terenie gminy Potworów	6
3.1. Ogólna charakterystyka gminy Potworów	6
3.2. Gleby	6
3.3. Wody podziemne	7
3.4. Wody powierzchniowe	7
3.5. Powietrze atmosferyczne	8
3.6. Zasoby przyrodnicze i lasy	8
3.7. Różnorodność biologiczna	9
3.8. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne	9
3.9. Gospodarka odpadami	10
4. Problemy ochrony środowiska na terenie gminy Potworów istotne z punktu widzenia projektu POŚ	10
4.1. Degradacja gleb i powierzchni ziemi	10
4.2. Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych	10
4.2.1. Wody powierzchniowe	10
4.2.2. Wody podziemne	11
4.3. Powietrze atmosferyczne	11
4.4. Hałas	12
5. Cele ochrony środowiska uznane za priorytetowe na szczeblu międzynarodowym, krajowym i regionalnym oraz zakres i sposoby ich uwzględnienia w POŚ - identyfikacja, analiza i ocena	12
6. Analiza i ocena potencjalnych oddziaływań na środowisko zadań ujętych w projekcie Programu ochrony środowiska dla gminy Potworów	17
7. Określenie, analiza i ocena stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	19
8. Propozycje rozwiązań służących zapobieganiu, ograniczaniu lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko w związku z realizacją projektu POŚ dla gminy Potworów	23
9. Analiza rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w projekcie POŚ dla gminy Potworów	23
10. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu POŚ	24
11. Niedostatki i braki materiałów, utrudniające ocenę szkodliwego oddziaływania na środowisko ustaleń projektowanego dokumentu	24
12. Metody wykorzystane przy opracowaniu Prognozy	24
13. Metody analizy realizacji postanowień projektu POŚ	25
14. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	25
15. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	25
16. Spis tabel	28

1. Wprowadzenie

1.1. Podstawa prawna i cel Prognozy

Podstawą prawną sporządzenia niniejszej „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Potworów na lata 2012 - 2015 z perspektywą do roku 2019 - aktualizacja” jest art. 46 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.). Artykuł ten zobowiązuje organy administracji opracowujące projekty polityk, strategii, planów lub programów obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów. Związane jest to ze stosowaniem w prawodawstwie polskim postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

W związku z powyższym do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla gminy Potworów, organ administracji publicznej – Wójt Gminy Potworów, na podstawie zapisu art. 51 ust. 1 w/w ustawy, został zobowiązany do sporządzenia *Prognozy oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego opracowania*.

Zawartość niniejszej *Prognozy* wynika z art. 51 wspomnianej ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) oraz uzgodnień dotyczących zakresu i szczegółowości informacji, jakie powinny być zawarte w *Prognozie*, dokonane przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie przy piśmie z dnia 10 września 2012 r. znak WOOŚ-I.411.250.2012.JD oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w opinii sanitarnej z dnia 22 sierpnia 2012 roku znak ZNS. 9022.1.00094.2012.PN SW018661/2012.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla gminy Potworów powinna:

1. Zawierać

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,

2. Określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na zdrowie, ludzi, wodę i powietrze.

3. Przedstawiać:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem projektowanych dokumentów

b) rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanych dokumentach wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

c) wpływ założeń i planowanych przedsięwzięć uwzględnionych w przedmiotowym projekcie dokumenta wszystkie formy ochrony przyrody chronione z mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880, z późn. zm.),

4. informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.

1.2. Informacje o zawartości głównych celów Programu

Projekt Programu Ochrony Środowiska dla gminy Potworów zawiera następujące zagadnienia:

- omówienie aktualnego stanu prawnego,
- charakterystykę obszaru gminy (położenie geograficzne, sytuacja demograficzna, sytuacja gospodarcza, warunki hydrologiczne i hydrogeologiczne, warunki przyrodniczo-krajobrazowe),
- diagnozę aktualnego stanu środowiska,
- cele kierunku działań i zadania w zakresie ochrony środowiska uznane za priorytetowe,
- prognozowane zmiany stanu środowiska,
- działania zmierzające do poprawy stanu środowiska,
- zadania strategiczne, w tym harmonogram realizacji planowanych przedsięwzięć,
- wnioski z prognozy oddziaływania projektu programu na środowisko,
- sposób monitoringu i oceny wdrażania programu

1.2.1. Program Ochrony Środowiska dla gminy Potworów na lata 2013 – 2016 z perspektywą do roku 2020

Program Ochrony Środowiska dla gminy Potworów opracowany jest zgodnie z obowiązującym w czasie tworzenia Programu art. 14 ust. ustawy Prawo ochrony środowiska i określa w szczególności:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- kierunki działań,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Analiza stanu środowiska na terenie gminy Potworów została przeprowadzona w oparciu o informacje :

- Mazowieckiego Urzędu Marszałkowskiego w Warszawie
- Urzędu Gminy Potworów
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie.

Projekt Programu Ochrony Środowiska dla gminy Potworów, będący drugą edycją dokumentu programowego określającego zadania w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami na terenie gminy Potworów, stanowiący aktualizację dokumentu

przyjętego w 2005 roku, należy postrzegać, jako potrzebę dopasowania celów, priorytetów i kierunków działań do obecnego stanu środowiska i wymagań wynikających ze zmian przepisów w ochronie środowiska oraz aktualnej sytuacji społeczno - gospodarczej gminy i planów rozwojowych w tym zakresie.

W projekcie POŚ dla gminy Potworów wyznaczono obszary działania :

- **Obszar priorytetowy I - Poprawa jakości środowiska**

Cel średniookresowy: Poprawa jakości powietrza

Cel średniookresowy: Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym

Cel średniookresowy: Poprawa jakości wód

Cel średniookresowy: Ochrona powierzchni ziemi

Cel średniookresowy: Racjonalna gospodarka odpadami

- **Obszar priorytetowy II – Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych**

Cel średniookresowy – Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi

Cel średniookresowy – Zrównoważone wykorzystanie energii

Cel średniookresowy – Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi

- **Obszar priorytetowy III – Ochrona przyrody**

Cele średniookresowe - Ochrona walorów przyrodniczych

Cel średniookresowy – Zwiększenie lesistości

- **Obszar priorytetowy IV – Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego**

Cel średniookresowy – Ochrona przed powodzią i suszą

Cel średniookresowy – Ochrona przeciwpożarowa

- **Obszar priorytetowy V – Edukacja ekologiczna społeczeństwa**

Cel średniookresowy – Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.

Dla osiągnięcia wyznaczonych działań opracowano działania w poszczególnych obszarach i przyporządkowano im szczegółowe zadania, planowane do realizacji jako zadania priorytetowe (na lata 2013 - 2016) oraz zadania długofalowe (na lata 2017 - 2020). Priorytetowe zadania inwestycyjne na lata 2013 - 2016, ujęte w Programie dotyczą :

- *ochrony powietrza atmosferycznego*
- *ochrony przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym*
- *poprawy jakości wód*
- *ochrony powierzchni ziemi*
- *racjonalnej gospodarki odpadami*
- *ochrony walorów przyrodniczych*
- *edukacji ekologicznej.*

2. Powiązanie projektów z innymi dokumentami

Prognozę oddziaływania projektu POŚ dla gminy Potworów wykonano z wykorzystaniem następujących materiałów sporządzonych na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym:

- Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Narodowa Strategia Ochrony Środowiska na lata 2007-2015,
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014 – Ministerstwo Środowiska, 2010 r.
- Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) 2007-2013,
- Polityka energetyczna Polski do 2030 roku,
- Polityka Leśna Państwa,

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego,
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja),
- Program małej retencji dla Województwa Mazowieckiego,
- Program zwiększania lesistości dla Województwa Mazowieckiego do 2020 roku
- Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014 r. (aktualizacja),
- projekt Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2012-2017 z uwzględnieniem lat 2018-2023,
- Strategia Rozwoju Powiatu Przysuskiego,
- Program Ochrony Środowiska wraz Planem Gospodarki Odpadami dla gminy Potworów.

Priorytety i zadania objęte projektem POŚ dla gminy Potworów realizują cele środowiskowe ujęte w dokumentach strategicznych w zakresie ochrony środowiska zarówno na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym jak i gminnym.

3. Analiza stanu środowiska na terenie gminy Potworów

3.1. Ogólna charakterystyka gminy Potworów

Gmina Potworów jest położona w zachodniej części powiatu przysuskiego i sąsiaduje z sześcioma gminami:

- od wschodu - Radzanów (powiat białobrzeski) i Przytyk (powiat radomski),
- od zachodu - Klwów i Rusinów,
- od południa - Przysucha,
- od północy - Wyśmierzyce (powiat białobrzeski).

Sieć osadniczą Gminy tworzy 15 sołectw obejmujących 16 miejscowości. Położenie gminy Potworów określają dane geograficzne : N 51°30' E 20°43'.

Północna część gminy położona jest w obrębie Równiny Radomskiej natomiast części środkowa i południowa znajdują się w obrębie Garbu Gielniowskiego.

Gmina zajmuje powierzchnię 8 189 ha, a struktura użytkowania gruntów przedstawia się następująco:

- użytki rolne	5 751	ha
w tym grunty orne	4 550	ha
łąki trwałe i pastwiska	966	ha
sady	235	ha
- lasy i grunty zadrzewione	747	ha
- pozostałe grunty	1 691	ha.

3.2. Gleby

Znaczną część obszaru gminy Potworów pokrywają gleby brunatne wylugowane i bielcowe, wytworzone na utworach piaszczystych i gliniastych. Niewielką powierzchnię zajmują gleby czarne zdegradowane oraz mady. Najlepsze gleby brunatne właściwe i czarne ziemie zdegradowane występują w okolicy wsi Rdzów, Grabowa, Grabowska Wola, Mokrzec, Wir, Potworów, Marysin i Rdzuchów a mady w dolinie Wiązownicy (łąki i pastwiska).

Gleby najlepsze jakościowo występują płatami w różnych częściach gminy. Największe powierzchnie gleb dobrych (kl.III i IVa bonitacyjnej) występuje w okolicy wsi Grabowa,

Grabowa Wola, Rdzew, Długie, Mokrzec, Wir, Potworów, Marysin i Rdzuchów. Ogółem na terenie gminy kompleksy gleb chronionych zajmują 822,0 ha.

Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie wynosi 60,5 pkt. Dominuje kompleks gruntów ornych: żytni bardzo słaby, żytni dobry, żytni słaby i zbożowo-pastewny mocny (77,4%), a wśród użytków zielonych słabe i bardzo słabe (52,9%) oraz średnie (47,1%)¹.

.3.3. Wody podziemne

Na obszarze gminy Potworów ujmowane są wody podziemne związane z utworami wodonośnymi czwartorzędowymi i jurajskimi.

Zasadnicze znaczenie ma będący pod szczególną ochroną poziom wodonośny jury środkowej i górnej. Obszar gminy znajduje się w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Polski GZWP Goszczewice - Szydłowiec, gdzie występują wody szczelinowo - porowe w piaskowcach środkowojurajskich i wody szczelinowo – krasowe w osadach węglanowych jury górnej. Odwiercone 4 studnie w Potworowie i Grabowej mają wody pod ciśnieniem hydrostatycznym, o dobrym składzie chemicznym i zróżnicowanej wydajności (3,0-21,0 m³/h). Wody nawiercone przez studnię w Rdzowie są pod napięciem hydrostatycznym, mają wydajność 46,0 m³/h a ich jakość nie pozwala na użytkowanie bez uzdatnienia. Jurajski poziom wodonośny pozostaje w łączności hydraulicznej z poziomami czwartorzędowymi.

Wody czwartorzędowe występują na terenie całej gminy, związane są z piaszczysto – żwirowymi utworami wodnolodowcowymi i piaskami rzecznyymi, których miąższość wzrasta w strefach dolin Wiązownicy i jej dopływów. Wody plejstocenijskiego poziomu czwartorzędowego ujęte są na głębokości 15-20 m, w licznych studniach wierconych (wydajność 1,8-102,0 m³/h), gdzie charakteryzują się napięciem hydrostatycznym i dobrą jakością pod względem chemicznym. Poziom czwartorzędowy występujący na głębokości 0,5-2,0 m związany jest ze stanem wód w rzekach, wykazuje duże wahania wodonośności i zanieczyszczenia (związki żelaza)².

3.4. Wody powierzchniowe

Teren gminy Potworów leży w zlewni środkowej Wisły i jej lewobrzeżnych dopływów: Pilicy i Radomki. Przez obszar gminy przebiega wododział zlewni tych rzek. Większa część gminy położona jest w dorzeczu Wiązownicy dopływu Radomki, jedynie kilka cieków płynących w północno-wschodniej części gminy należy do zlewni Drzewiczki, będącej dopływem Pilicy. Sieć rzeczna jest słabo rozwinięta i uboga pod względem ilości wody.

Uzupełnieniem sieci rzecznej są zbiorniki wodne. Na terenie gminy istnieje 10 zbiorników powierzchniowych o łącznej pojemności 55,7 tyś. m³ i powierzchni 5,58 ha oraz stawy i sadzawki. Pełnią one rolę zbiorników przeciwpożarowych, służą jako wodopoje i rezerwuary do nawadniania terenów rolnych.

¹ Program Ochrony Środowiska wraz Planem Gospodarki Odpadami na lata 2004 – 2011 dla gminy Potworów. 2003

² Program Ochrony Środowiska wraz Planem Gospodarki Odpadami na lata 2004 – 2011 dla gminy Potworów. 2003

3.5. Powietrze atmosferyczne

Według zapisów ww. rozporządzenia w województwie mazowieckim klasyfikację dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, pyłu PM 2,5 i PM 10, tlenku węgla, benzenu oraz pyłu ołowiu, arsenu, niklu, kadmu i benzo(a)pirenu w pyłe PM 10 oraz ozonu wykonuje się w strefie mazowieckiej (PL, 1404) do której należy m.in. gmina Potworów.

Na terenie gminy Potworów nie ma punktów pomiaru zanieczyszczenia powietrza. Zlokalizowane najbliżej stanowisko pomiarowe na terenie strefy mazowieckiej znajduje się w Belsku Dużym w odległości 58 km na kierunku północno - wschodnim.

Tabela 1. Wynikowe klasy strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia *według jednolitych kryteriów w skali kraju, zgodnych z kryteriami UE*

Nazwa strefy-mazowiecka	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
	SO ₂	NO ₂	PM 2,5	PM10	Pb	As	Cd	Ni	C ₆ H ₆	B/a/P	O ₃ *	CO
Rok 2011	A	A	C	C	A	A	A	A	A	C	A	A

Źródło: WIOŚ w Warszawie [2012] * wg poziomu docelowego

Ocena w strefie wymienionej w tabeli 1 dla pyłu, PM 2,5, PM10 i B/a/P wykazuje bardzo wysokie poziomy stężeń w województwie. Dla pozostałych zanieczyszczeń: dwutlenku siarki SO₂, tlenku węgla CO, benzenu C₆H₆, ołowiu Pb, arsenu As, kadmu Cd, niklu Ni i ozonu O₃ standardy imisyjne na terenie analizowanej strefy były dotrzymane.

Analiza otrzymanych poziomów stężeń monitorowanych zanieczyszczeń w 2011 r. wskazuje na ścisłą zależność zmierzonych stężeń od warunków pogodowych. Zima spowodowała wysoką emisję zanieczyszczeń, pochodzących ze spalania paliw na cele grzewcze, co bezpośrednio przełożyło się na wysoki poziom emisji tych zanieczyszczeń.

Tabela 2. Klasyfikacja strefy mazowieckiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin

Nazwa strefy – mazowiecka	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy		
	SO ₂	NO _x	O ₃
Rok 2011	A	A	A

Źródło: WIOŚ w Warszawie [2012]

Ocena strefy wg. tabeli 2 dla pyłu, SO₂, NO_x i O₃ nie wykazuje wysokiego poziomu stężeń.

3.6. Zasoby przyrodnicze i lasy

Lasy w gminie zajmują powierzchnię 863,4 ha, co stanowi 10,50 % powierzchni ogólnej, na lasy publiczne przypada 222,7 ha [GUS 2012].

Na terenie gminy brak jest lasów ochronnych. W drzewostanie lasów dominują drzewostany sosnowe w wieku do 40 lat. Zwarte zgrupowania lasów występują na zachód od Potworowa i na południe od wsi Dąbrowa, pozostałe lasy są w znacznym rozproszeniu. Takie zalesienie obszaru nie gwarantuje prawidłowych warunków biocenotycznych.

Wg. regionalizacji przyrodniczo - leśnej³ lasy powiatu przysuskiego są położone w VI Krainie Małopolska, II dzielnicy Łódzko - Opoczyńskiej, Mezoregionie B Piotrkowsko – Opoczyńskim oraz III dzielnicy Radomsko – Iłżeckiej, Mezoregionie A Równina Radomsko - Kozienicka.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Potworów znajduje się 6 pomników przyrody ożywionej.

Tabela 3. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Potworów

L.p.	Gmina	Miejscowość	Blizsza lokalizacja	Obiekt poddany ochronie	Nazwa gatunkowa polska	Nazwa gatunkowa łacińska	Obwód [cm]	Wysokość [m]
1.	Potworów	Potworów	Nad zbiornikiem wodnym obok szkoły, działka nr ewid. 1249	grupa drzew – szt. 7	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	200 - 370	16 - 22
2.	Potworów	Kolonia Rdzuchów	Na łące działka nr ewid. 349/7	drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	460	18
3.	Potworów	Kolonia Rdzuchów	Na łące działka nr ewid. 349/7	drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	340	18
4.	Potworów	Kolonia Rdzuchów	Na łące działka nr ewid. 349/7	drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	540	18
5.	Potworów	Kolonia Rdzuchów	Park, działka nr ewid. 2326	drzewo	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	760	17
6.	Potworów	-	Nadleśnictwo Przysucha	grupa drzew – szt. 3	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	290 - 360	24 - 25

Źródło ; Program ochrony środowiska dla powiatu przysuskiego [2012]

Ponadto przewiduje się objęcie ochroną nowych obiektów budujących krajowy system obszarów chronionych:

- *użytki ekologiczne* - zbiornik wodny w lesie „Kolonia Łojków”, zespół zbiorników wodnych w różnym stadium sukcesji roślinności „Kolonia Rdzuchów, Rdzuchów”.

3.7. Różnorodność biologiczna

Dużym zagrożeniem dla zasobów przyrody w gminie jest antropopresja, która niesie za sobą wymieranie gatunków, a w konsekwencji ubożenie ekosystemów i zmniejszanie lokalnej bioróżnorodności. Głównym zagrożeniem dla gatunków roślin jest zmiana charakteru ich siedlisk. Działalność człowieka zmierza do coraz lepszego wykorzystania gruntów ornych, powodując istotne zmiany we florze gminy.

3.8. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Na terenie gminy Potworów nie przeprowadzono pomiaru hałasu komunikacyjnego. Najbliższy punkt, w którym prowadzono pomiar hałasu komunikacyjnego znajduje się w Przysusze tj. 20 km na kierunku północno - wschodnim.

Przez teren gminy przebiegają drogi : krajowa nr 48 i wojewódzkie nr 729 i 740.

Przez obszar gminy przebiegają linie energetyczne średniego napięcia 15 kV. Od stacji transformatorowych 15/04 kV doprowadzana jest energia do odbiorców przyłączami.

Na terenie gminy Potworów jest zlokalizowane 1 punktowe źródła promieniowania elektromagnetycznego.

³ Trampler T i in. 1990. Regionalizacja przyrodniczo – leśna na podstawie ekofizjograficznych uwarunkowań. PWR i L. Warszawa

W ramach monitoringu Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Warszawie, nie prowadził dotychczas okresowych badań kontrolnych poziomów pól promieniowania elektromagnetycznego w środowisku na terenie gminy Potworów

3.9. Gospodarka odpadami

Odpady komunalne

Na terenie gminy brak jest czynnych składowisk odpadów. Największą ilość odpadów komunalnych w gminie zebrano w 2009 roku – 602,62 Mg, natomiast najmniej w 2010 roku – 387,79 Mg. Średnia ilość odpadów zebranych w latach 2007 – 2010 wyniosła 461 Mg, a wytworzonych przez mieszkańca 104 kg/rok.

Odpady ulegające biodegradacji w większości zagospodarowywane są w miejscu ich powstawania, czyli przy gospodarstwach domowych, jako kompost oraz jako pasze dla zwierząt. Odpady objęte segregacją to: szkło, makulatura i tworzywa sztuczne.

Odpady niebezpieczne i inne niż niebezpieczne

Na terenie gminy nie jest prowadzona zbiórka odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych. Odpady te mogą trafiać do strumienia odpadów komunalnych.

4. Problemy ochrony środowiska na terenie gminy Potworów istotne z punktu widzenia projektu POŚ

4.1. Degradacja gleb i powierzchni ziemi

Na obszarze powiatu przysuskiego jak i gminy Potworów dominują gleby o odczynie bardzo kwaśnym i kwaśnym pH od 4,5 do pH 5,5, których udział jest znaczący i waha się w granicach 61 – 80 %. Spowodowane jest to stanem naturalnym. Odporność gleb na degradację waha się od średniej do bardzo małej. Uwarunkowane jest to rodzajem skały macierzystej.

Zakwaszenie gleb wpływa nie tylko na zmniejszenie plonów, lecz także sprzyja przyswajaniu przez rośliny metali ciężkich, co wymusza zwiększenie nakładów na zabiegi agrotechniczne gleb - wapniowanie i nawożenie. Udział gleb wymagających wapniowania waha się w granicach 41 – 60 %, bowiem zabieg ten ogranicza niepożądane skutki nadmiernego zakwaszenia gleb⁴. Ma ono na celu poprawę odczynu oraz wpływa korzystnie na większość właściwości fizycznych, chemicznych i biologicznych gleb.

Główne zagrożenia i problemy:

- naturalne zagrożenie gleb procesami erozyjnymi,
- zakwaszenie gleb obniżające ich przydatność rolniczą,
- degradacja powierzchni ziemi spowodowana rozbudową infrastruktury technicznej zaopatrzenia w energię, wodę, ujęcia i odprowadzania ścieków, a także modernizacją sieci drogowej,
- lokalne zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi głównie w sąsiedztwie szlaków komunikacyjnych.

4.2. Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych

4.2.1. Wody powierzchniowe

⁴ Raport WIOŚ. Warszawa 2007

Na terenie gminy nie jest usytuowany punkt badania stanu, jakości wód powierzchniowych. Badaniami monitoringu były objęte wody powierzchniowe przepływające przez teren gminy poza jej granicami tj.:

- *Wiązownica* w punkcie kontrolnym Słowików na terenie gminy Przytyk (powiat radomski) na 0,10 km biegu rzeki.

*Ocena wód powierzchniowych w przebadanych jednolitych częściach za 2011 rok*⁵

Na podstawie klasyfikacji elementów biologicznych wody powierzchniowe zostały zaliczone do klasy III, a na podstawie elementów hydromorfologicznych do klasy I. W przypadku klasyfikacji elementów fizykochemicznych wody te zostały zakwalifikowane do klasy II. Ocena badanych wód w jednolitych częściach pod względem potencjału wykazała stan ekologiczny umiarkowany.

Znaczące zagrożenie dla czystości wód powierzchniowych na terenie gminy mogą stanowić spływy powierzchniowe związków biogenych, środków ochrony roślin, nawozów mineralnych jak również gnojowicy wytwarzanej w gospodarstwach hodowlanych, z terenu zlewni rzeki.

4.2.2. Wody podziemne

Na terenie gminy Potworów nie jest prowadzony monitoring wód podziemnych.

Główne zagrożenia i problemy:

- dysproporcja pomiędzy długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na obszarze gminy,
- nieszczelne szamba,
- niewłaściwe odprowadzanie ścieków: odprowadzanie ścieków do rowów przydrożnych, cieków wodnych, na pola itp.,
- stosowanie nawozów chemicznych, w miejscach gdzie wody gruntowe zalegają płytko pod powierzchnią,
- niekorzystny wpływ ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze spływów powierzchniowych.

4.3. Powietrze atmosferyczne

Duży udział w zanieczyszczeniu powietrza atmosferycznego zwłaszcza w obrębie zwartej, istniejącej zabudowy ma spalanie węgla, emitowane głównie z palenisk domowych

Ponadto źródłami zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy Potworów są:

- procesy technologiczne i procesy energetycznego spalania paliw (na terenie gminy funkcjonują kotłownie komunalne),
- emisja komunikacyjna (ze względu na natężenie ruchu, pojazdy przemieszczające się drogami: krajową nr 48 i wojewódzkimi o nr 729 i 740 oraz drogami powiatowymi i gminnymi, które są podstawowym źródłem zanieczyszczenia powietrza), stwarza zagrożenie dla środowiska w pobliżu dróg o znacznym natężeniu ruchu kołowego. Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają też, jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze,
- emisja niska (indywidualne gospodarstwa domowe ogrzewane są poprzez własne kotłownie węglowe lub piece), duży wpływ na stan czystości powietrza ma ta emisja

⁵ Monitoring rzek 2011. WIOŚ 2012

(benzo/a/piren, pył PM 2,5 i 10), która pochodzi z lokalnych kotłowni, palenisk indywidualnych. Lokalne systemy grzewcze i piece domowe praktycznie nie posiadają jakichkolwiek urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową.

Tabela 4. Wykaz obiektów mogących pogorszyć stan powietrza atmosferycznego na terenie gminy Potworów

Rodzaj obiektu	Ilość	Lokalizacja
Droga krajowa	1	Nr 48
Droga wojewódzka	2	Nr 729 i 740
Oczyszczalnia ścieków	1	Grabowa
Stacja paliw płynnych i gazowych	2	Potworów
Kotłownia	3	<ul style="list-style-type: none">• Urząd Gminy• Publiczne Gimnazjum im. Orłąt Lwowskich w Potworowie i Publiczna Szkoła Podstawowa w Potworowie• Publiczna Szkoła Podstawowa w Wirze

Źródło: UG Potworów

Główne zagrożenia i problemy:

- Zanieczyszczenia komunikacyjne związane ze wzrostem ruchu samochodowego
- Lokalna uciążliwość niskiej emisji: indywidualne paleniska domowe wykorzystujące węgiel zły, jakości.

4.4. Hałas

Na stan akustyczny środowiska ma wpływ wiele czynników, wśród których należy wyróżnić uwarunkowania wynikające z położenia gminy : wielkość zajmowanego obszaru, zaludnienie, stopień urbanizacji oraz rozwoju szlaków komunikacyjnych. Na terenie gminy występują drogi : krajowa, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Znaczna część tych dróg przebiega przez tereny zabudowane, z których większość, to tereny o funkcji mieszkaniowej, wymagającej zapewnienia komfortu akustycznego. Sąsiedztwo wymienionych dróg, jakości stanu akustycznego środowiska powoduje, że obszary te należy sklasyfikować, jako miejsca potencjalnego zagrożenia hałasem komunikacyjnym - drogowym. Przeprowadzenie modernizacji nawierzchni przyczyni się do znacznego polepszenia klimatu akustycznego w obszarze gęstej zabudowy mieszkaniowej. Dalsze działania wyciszania hałasu komunikacyjnego powinny przebiegać w kierunku poprawy stanu technicznego dróg.

Hałas emitowany przez przemysł, nie stanowi na terenie gminy dużej uciążliwości dla środowiska i ludzi. Możliwości izolowania oraz ograniczania tego typu hałasu powinno przyczynić się do poprawy klimatu akustycznego terenów przemysłowych.

Główne zagrożenia i problemy:

- niekorzystne zjawisko rozszerzania się obszarów zagrożonych hałasem samochodowym.

5. Cele ochrony środowiska uznane za priorytetowe na szczeblu międzynarodowym, krajowym i regionalnym oraz zakres i sposoby ich uwzględnienia w POŚ - identyfikacja, analiza i ocena

Dla ustalenia celów projektu Programu Ochrony Środowiska dla gminy Potworów, wykorzystano wymienione już uprzednio trzy główne i uzupełniające się nawzajem

dokumenty polityki krajowej (Narodowa Strategia Spójności, Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 i Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014).

Polityka Ekologiczna Państwa zakłada, że zasadą stanowiącą nadrzędne kryterium rozwiązań strategicznych powinna być konstytucyjna zasada zrównoważonego rozwoju, którą należy stosować wraz z zasadami pomocniczymi i konkretyzującymi.

Dlatego należy przyjąć, że: cele ochrony środowiska w gminie Potworów oraz zasady realizacji tych celów są w najwyższym stopniu zbieżne z odpowiadającymi im celami oraz zasadami polityki ekologicznej ustanowionymi na poziomie międzynarodowym i krajowym.

Cele wojewódzkiej polityki ekologicznej

Celem nadrzędnym polityki ekologicznej województwa mazowieckiego jest: „Ochrona walorów przyrodniczych i poprawa standardów środowiska”

Cele główne dla Województwa Mazowieckiego :

- Zmniejszenie zanieczyszczeń środowiska (dotyczy wód powierzchniowych i podziemnych, gleb, odpadów, powietrza atmosferycznego, hałasu i promieniowania elektromagnetycznego).
- Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii.
- Rozwój proekologicznych form działalności w gospodarce (w szczególności w rolnictwie, transporcie i eksploatacji kopalin).
- Utworzenie spójnego systemu obszarów chronionych, ochronę ekosystemów cennych pod względem przyrodniczym, ochronę i rozwój ekosystemów leśnych.
- Poprawę bezpieczeństwa ekologicznego (w zakresie ochrony przed powodzią, suszą, osuwiskami i pożarami, a także zmniejszenia ryzyka związanego z transportem substancji niebezpiecznych oraz występowaniem awarii przemysłowych).
- Wzrost poziomu wiedzy ekologicznej (w zakresie edukacji ekologicznej).

Misja Powiatu Przysuskiego :

Integracja społeczności lokalnej powiatu przysuskiego oraz wspieranie gminnych inicjatyw na rzecz rozwoju lokalnego.

Cele strategiczne dla Powiatu Przysuskiego :

- Rozwój usług publicznych
- Poprawa infrastruktury drogowej i technicznej
- Aktywizacja gospodarcza powiatu
- Zwiększenie atrakcyjności turystycznej powiatu

Cele operacyjne dla Powiatu Przysuskiego :

- Podniesienie, jakości kształcenia na terenie powiatu
- Dostosowanie profili kształcenia do potrzeb rynku pracy
- Poprawa systemu ochrony zdrowia
- Zmniejszenie stopy bezrobocia
- Budowa systemu opieki społecznej odpowiadającego lokalnym potrzebom
- Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych
- Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego
- Stymulacja działalności kulturalnej i sportowej
- Poprawa dostępności komunikacyjnej

- Wsparcie budowy i modernizacji infrastruktury technicznej
- Podniesienie poziomu, jakości usług świadczonych przez urzędy
- Wspieranie restrukturyzacji i modernizacji rolnictwa
- Rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw
- Poprawa stanu środowiska naturalnego
- Podniesienie estetyki powiatu
- Ochrona obiektów kulturowych i przyrodniczych
- Wzbogacenie oferty turystycznej
- Informacja i promocja turystyczna

Cele polityki ekologicznej dla Powiatu Przysuskiego

Cele strategiczne dla Powiatu Przysuskiego w zakresie ochrony środowiska:

- Poprawa infrastruktury drogowej i technicznej
- Zwiększenie atrakcyjności turystycznej powiatu

Cele operacyjne dla Powiatu Przysuskiego w zakresie ochrony środowiska:

- Poprawa dostępności komunikacyjnej
- Wsparcie budowy i modernizacji infrastruktury technicznej
- Wspieranie restrukturyzacji i modernizacji rolnictwa
- Poprawa stanu środowiska naturalnego
- Ochrona obiektów kulturowych i przyrodniczych
- Wzbogacenie oferty turystycznej

Cele te uwzględniają kryterium zrównoważonego rozwoju. Można stwierdzić, że przyjęte w Programie cele ochrony środowiska oraz towarzyszące mu zasady realizacji są w wystarczającym stopniu zgodne z odpowiadającymi im celami i priorytetami polityki ekologicznej ustanowionymi w opracowaniach Strategii⁶ i ⁷.

Prócz nadrzędnych kryteriów polityki ekologicznej w projekcie Programu określono również cele i priorytety ekologiczne, odnoszące się do zagadnień ochrony środowiska, posiadających kluczowe znaczenie dla gminy Potworów. Poniżej zestawiono priorytety ekologiczne w aspekcie zgodności z odpowiadającymi im priorytetami regionalnymi i krajowymi.

Podstawę do sformułowania gminnych priorytetów ekologicznych stanowiła ocena stanu i tendencji zmian w zakresie poszczególnych komponentów środowiska i uciążliwości oraz analiza zagrożeń w świetle przyszłościowego rozwoju społeczno - gospodarczego gminy Potworów, przy równoczesnym uwzględnieniu wymagań w zakresie ochrony środowiska i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych.

Wśród najważniejszych kryteriów, branych pod uwagę przy formułowaniu priorytetów w skali gminy, należy wymienić:

1. Wymogi wynikające z ustawy "Prawo ochrony środowiska", ustawy o odpadach i ustawy "Prawo Wodne" oraz innych ustaw komplementarnych,
2. Zgodność z celami zawartymi w Polityce Ekologicznej Państwa,
3. Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2011 - 2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r. (aktualizacja),

⁶ Strategia Rozwoju Powiatu Przysuskiego na lata 2007 – 2025. 2007

⁷ Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 – Sejmik Województwa Mazowieckiego – Warszawa 2006

4. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja),
5. Strategia Rozwoju Powiatu Przysuskiego na lata 2007 – 2025
6. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego
7. Skala dysproporcji pomiędzy aktualnym stanem środowiska, a wymaganym przez prawo.

Biorąc pod uwagę powyższe kryteria sformułowano następującą listę działań priorytetowych w następujących obszarach:

Ochrona powietrza atmosferycznego

Realizacja głównych zadań w ochronie powietrza winna dotyczyć :

- przeciwdziałanie niskiej emisji:
- zmniejszenie zapotrzebowania na energię
- termomodernizacja budynków, modernizacja źródeł ciepła
- modernizacja dróg na terenie gminy w celu zmniejszenia emisji spalin
- budowa tras rowerowych

Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym

Realizacja głównych zadań w ograniczaniu hałasu powinna dotyczyć :

- podjęcia kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe (np. poprzez ograniczenie prędkości)
- wymiany stolarki okiennej w budynkach podległych szczególnej ochronie
- modernizacji dróg (poprawa stanu nawierzchni).

Do działań zaliczanych w ramach minimalizacji oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego na terenie powiatu należy:

- wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania m.in. wokół urządzeń elektroenergetycznych, radiokomunikacyjnych i radiolokacyjnych, gdzie jest rejestrowane przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

Poprawa jakości wód

Działania w zakresie poprawy jakości wód na terenie gminy obejmują:

- ❖ racjonalizację gospodarki wodnej
- ❖ modernizację ujęć wody i rozbudowę sieci wodociągowych
- ❖ rozbudowę sieci kanalizacyjnej
- ❖ budowę i modernizację oczyszczalni ścieków
- ❖ budowę przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarach o zabudowie rozproszonej
- ❖ modernizacja zbiornika retencyjnego na terenie gminy
- ❖ melioracje podstawowe cieków wodnych i szczegółowe na terenie gruntów ornych.

Ochrona powierzchni ziemi

W zakresie ochrony powierzchni ziemi szczególne znaczenie w rozpatrywanym okresie zostało przypisane realizacji następujących zagadnień:

- ochrony gleby przed erozją wietrzną i zakwaszaniem

- przeciwdziałania degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno - błotnych przez czynniki antropogenne
- ograniczania spływu zanieczyszczeń azotowych ze źródeł rolniczych
- zagospodarowania gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom i klasie bonitacyjnej
- rekultywacji gleb zdegradowanych
- zmiany istniejących gospodarstw rolnych na potrzeby agroturystyki
- rozwój rolnictwa ekologicznego.

Racjonalna gospodarka odpadami

W zakresie gospodarki odpadami szczególne znaczenie w rozpatrywanym okresie zostało przypisane realizacji następujących zagadnień :

- ❖ objęcie wszystkich mieszkańców systemem odbierania oraz selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym ulegających biodegradacji,
- ❖ utworzenie punktu selektywnego gromadzenia odpadów
- ❖ organizacja zbiórki odpadów niebezpiecznych
- ❖ eliminowanie powstawania „dzikich” wysypisk odpadów
- ❖ usuwanie wyrobów zawierających azbest.

Ochrona walorów przyrodniczych

Działania w zakresie ochrony przyrody powinny obejmować:

- określenie obszarów predysponowanych do objęcia ochroną prawną
- realizację programu zalesień, ochrony zasobów leśnych (zwiększenie lesistości, utrzymanie wielofunkcyjności lasów i wzmożenie ich korzystnego oddziaływania na środowisko zwiększenie funkcji ochronnej, wodochronnej i klimatotwórczej)
- realizację ochrony istniejących zbiorników wodnych
- wykorzystania terenów o znaczących walorach przyrodniczych dla rozwoju agroturystyki
- ochronę terenów cennych przyrodniczo
- utrzymanie terenów zieleni przy drogach gminnych.

Edukacja ekologiczna

W ramach przedmiotowego działania będą realizowane w szczególności następujące zadania :

- rozwój terenowej infrastruktury edukacyjnej
- organizowanie konkursów, warsztatów, seminariów z zakresu wiedzy ekologicznej
- edukację ekologiczną mieszkańców w zakresie możliwości oszczędzania energii
- edukację przyrodniczo – leśną ze szczególnym uwzględnieniem zwiększenia świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i właściwych metod ochrony przyrody
- upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego
- prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających o szkodliwości spalania odpadów i wypalaniu traw
- edukację i informację w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi popularyzację odnawialnych źródeł energii.

Nadzwyczajne zagrożenia

Podejmowanie działań w zakresie nadzwyczajnych zagrożeń powinno obejmować:

- eliminowanie lub zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu nadzwyczajnych zagrożeń.

6. Analiza i ocena potencjalnych oddziaływań na środowisko zadań ujętych w projekcie Programu ochrony środowiska dla gminy Potworów

Po analizie projektu Programu Ochrony Środowiska dla gminy Potworów na podstawie listy działań priorytetowych zidentyfikowano rodzaje przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Wszystkie przedsięwzięcia charakteryzują się ograniczonym terytorialnie oddziaływaniem na środowisko, głównie lokalnym. Ich oddziaływanie będzie skutkowało poprawą stanu środowiska na danym terenie.

W tabeli 5 przedstawiono listę przedsięwzięć priorytetowych gminy Potworów na lata 2013 – 2020.

Tabela 5. Lista przedsięwzięć priorytetowych Gminy Potworów na lata 2013 – 2020

L.p.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna
1.	Modernizacja dróg gminnych: -przebudowa drogi gminnej Wymysłów – Długie -przebudowa drogi gminnej Kozieniec – Jabłonna -przebudowa ul. Stawowej w Potworowie	Wójt Gminy
2.	Modernizacja oświetlenia ulicznego	Wójt Gminy
3.	Opracowanie planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Wójt Gminy
4.	Realizacja obowiązku oszczędności energii przez jednostki sektora publicznego	Starosta, Wójt Gminy
5.	Popularyzacja termomodernizacji budynków w gospodarstwach indywidualnych: 90 szt.	Wójt Gminy
6.	Termomodernizacja budynku: świetlica wiejska w Grabowej	Wójt Gminy
7.	Termomodernizacja pozostałych budynków użyteczności publicznej: Publiczna Szkoła Podstawowa w Długiem	Wójt Gminy
8.	Wymiana istniejących kotłowni w budynkach użyteczności publicznej na ekologiczne	Wójt Gminy
9.	Uwzględnianie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego zagadnienia pól elektromagnetycznych	Wójt Gminy
10.	Modernizacja oczyszczalni ścieków: w Grabowej	Wójt Gminy
11.	Budowa kanalizacji sanitarnej: Kozieniec, Łojków i część Potworowa	Wójt Gminy
12.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków: Marysin, Mokrzec i Rdzów	Wójt Gminy, mieszkańcy
13.	Uwzględnianie w sporządzanych planach zagospodarowania przestrzennego gminy ochrony głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP)	Wójt Gminy
14.	Wzmacnianie etatowe komórek ochrony środowiska	Wójt Gminy
15.	Upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej	MODR
16.	Prowadzenie badań określających zanieczyszczenia gleb użytkowanych rolniczo	Wójt Gminy
17.	Wsparcie restrukturyzacji produkcji rolnej poprawa, jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej	Izba rolnicza MODR ARiMR Wójt Gminy
18.	Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych	Wójt Gminy
19.	Rozwój selektywnej zbiórki odpadów w gminie	Wójt Gminy
20.	Utworzenie punktu selektywnego gromadzenia odpadów , jako elementu wspierającego selektywną zbiórkę odpadów (m.in. odpadów, niebezpiecznych, remontowych, elektronicznych itd.)	Wójt Gminy
21.	Prowadzenie monitoringu zamkniętego składowiska odpadów (faza poeksploatacyjna)	Wójt Gminy

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla gminy Potworów na lata 2013 - 2016 z perspektywą do roku 2020 - aktualizacja

22.	Likwidacja „dzikich” wysypisk odpadów	Wójt Gminy
23.	Usuwanie wyrobów azbestowych (aktualizacja programu usuwania wyrobów azbestowych)	Wójt Gminy
24.	Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży	Starosta, Wójt Gminy
25.	Opracowanie i uchwalenie nowego regulaminu utrzymania czystości porządku na terenie gminy	Wójt Gminy
26.	Przeprowadzenie przetargu w gminie na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości	Wójt Gminy
27.	Zawieranie umów z przedsiębiorcami świadczącymi usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości	Wójt Gminy
28.	Zwiększanie odzysku odpadów w wyniku wstępnej segregacji	Wójt Gminy
29.	Renowacja zbiornika: Marysin	Wójt Gminy
30.	Popularyzacja ograniczania wykorzystywania wód podziemnych dla innych potrzeb niż potrzeby socjalno-bytowe mieszkańców	Wójt Gminy
31.	Popularyzacja odnawialnych źródeł energii	Wójt Gminy
32.	Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie możliwości oszczędzania energii	Wójt Gminy
33.	Wykorzystanie : energii słonecznej, energii wody, energii wiatru, biogazu, biomasy	Wójt Gminy, inwestorzy
34.	Likwidacja „niezalegalizowanych” punktów eksploatacji kopalin	Wójt Gminy
35.	Ochrona wyrobisk przed zanieczyszczeniami i niewłaściwą rekultywacją	Wójt Gminy
36.	Pielęgnacja pomników przyrody	Wójt Gminy
37.	Pielęgnacja parków i zieleni	Wójt Gminy
38.	Określenie obszarów predysponowanych do objęcia ochroną prawną	Wójt Gminy
39.	Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz decyzjach lokalizacyjnych nakazów i zakazów obowiązujących na terenach przyrodniczych prawnie chronionych oraz innych uwarunkowań przyrodniczych	Wójt Gminy
40.	Utrzymanie zieleni przy drogach	Wójt Gminy
41.	Zwiększanie udziału gruntów zalesionych na obszarze 25 ha	ARiMR, Wójt Gminy
42.	Odbudowa powierzchni lasów zniszczonych przez pożary i huragany	RDLP, właściciele
43.	Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych poprzez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego	Nadleśnictwa, właściciele lasów
44.	Melioracje podstawowe cieków wodnych na terenie gminy	WZMiUW
45.	Propagowanie zasad przeciwdziałania zagrożeniu pożarowemu	RDLP, Wójt Gminy
46.	Doposażenie techniczne jednostek straży pożarnej	KW PSP, Starosta, Wójt Gminy
47.	Szerzenie wiedzy ekologicznej na wszystkich poziomach edukacji	Wójt Gminy
48.	Organizowanie konkursów, warsztatów, seminariów z zakresu wiedzy ekologicznej	Wójt Gminy

Źródło : opracowano na podstawie danych UG Potworów

Dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2010 Nr 213 poz. 1397) nakładany jest obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko, zgodnie z zapisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie

środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm).

Wymienione w powyższej tabeli działania wynikają w większości z konieczności spełniania zarówno krajowych wymagań prawnych, jak i wymagań międzynarodowych m. in. wynikających z członkostwa w strukturach Unii Europejskiej.

7. Określenie, analiza i ocena stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Zadaniem proj. POŚ dla gminy Potworów jest przedstawienie zakresu działań koniecznych dla zapewnienia ochrony środowiska. Głównym celem Prognozy jest określenie możliwych skutków i oddziaływań na środowisko, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji proj. POŚ.

Tabela 6. Matryca wpływów zagadnień na poszczególne elementy ochrony środowiska

Zagadnienie	Kierunek działań	Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra mineralne
Ochrona powietrza atmosferycznego	Modernizacja dróg gminnych: -przebudowa drogi gminnej Wymysłów – Długie -przebudowa drogi gminnej Kozieniec – Jabłonna -przebudowa ul. Stawowej w Potworowie	*	*	+	*	*	*	-/+	+	+	+	*	*	+
	Modernizacja oświetlenia ulicznego	*	*	+	*	*	*	+	+	+	+	*	*	+
	Opracowanie planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	*	*	+	*	*	*	+	+	+	+	*	*	+
	Realizacja obowiązku oszczędności energii przez jednostki sektora publicznego	*	*	+	*	*	*	+	+	+	+	*	*	+
	Popularyzacja termomodernizacji budynków w gospodarstwach indywidualnych: 90 szt.	*	*	+	*	*	*	+	+	+	+	*	*	+
	Termomodernizacja budynku: świetlica wiejska w Grabowej	*	*	+	*	*	*	+	+	+	+	*	*	+
	Termomodernizacja pozostałych budynków użyteczności publicznej: Publiczna Szkoła Podstawowa w Długiem	*	*	+	*	*	*	+	+	+	+	*	*	+
	Wymiana istniejących kotłowni w budynkach użyteczności publicznej na ekologiczne	*	*	+	*	*	*	+	+	+	+	*	*	+
	Popularyzacja odnawialnych źródeł energii	*	*	+	*	*	*	+	+	+	+	*	*	+
	Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie możliwości oszczędzania energii	*	*	+	*	*	*	+	+	+	+	*	*	+
	Wykorzystanie : energii słonecznej, energii wody, energii wiatru, biogazu, biomasy	*	*	+	*	*	*	+	+	+	+	*	*	+
Ograniczenie hałasu i promieniowania elektromagnetycznego	Modernizacja dróg gminnych	*	*	+	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*
	Uwzględnianie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego zagadnienia pól elektromagnetycznych	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Poprawa jakości wód	Modernizacja oczyszczalni ścieków: w Grabowej	*	*	+	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*
	Budowa kanalizacji sanitarnej: Kozieniec, Łojków i część Potworowa	*	*	+	*	*	+	*	-/+	*	*	*	*	*
	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków: Marysin, Mokrzec i Rdzów	*	*	+	*	*	+	*	-/+	*	*	*	*	*

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla gminy Potworów na lata 2013 - 2016 z perspektywą do roku 2020 - aktualizacja

	Uwzględnianie w sporządzanych planach zagospodarowania przestrzennego gminy ochrony głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP)	*	*	+	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*
	Renowacja zbiornika: Marysin	*	*	+	*	*	-/+	*	*	*	*	*	*	*
	Popularyzacja ograniczania wykorzystywania wód podziemnych dla innych potrzeb niż potrzeby socjalno-bytowe mieszkańców	*	*	+	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*
	Melioracje podstawowe cieków wodnych na terenie gminy	*	*	+	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*
Ochrona powierzchni ziemi	Wzmacnianie etatowe komórki ochrony środowiska	*	*	*	*	*	*	*	+	+	*	*	*	*
	Likwidacja „niezalegalizowanych” punktów eksploatacji kopalni	*	+	+	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*
	Wsparcie restrukturyzacji produkcji rolnej poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej	*	*	+	+	+	+	+	+	*	+	*	*	*
	Upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej	*	*	+	+	+	+	+	+	*	+	*	*	*
	Prowadzenie badań określających zanieczyszczenia gleb użytkowanych rolniczo	*	*	+	+	+	+	+	+	*	+	*	*	*
	Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych	*	*	+	+	+	+	+	+	*	+	*	*	*
	Ochrona wyrobisk przed zanieczyszczeniami i niewłaściwą rekultywacją	*	+	+	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*
Racjonalna gospodarka odpadami	Rozwój selektywnej zbiórki odpadów w gminie	*	*	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+
	Utworzenie punktu selektywnego gromadzenia odpadów , jako elementu wspierającego selektywną zbiórkę odpadów (m.in. odpadów, niebezpiecznych, remontowych, elektronicznych itd.)	*	*	+	+	+	+	+	-/+	+	+	*	*	+
	Prowadzenie monitoringu zamkniętego składowiska odpadów (faza poeksploatacyjna)	*	*	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+
	Likwidacja „dzikich” wysypisk odpadów	*	*	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+
	Usuwanie wyrobów azbestowych (aktualizacja programu usuwania wyrobów azbestowych)	*	*	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+
	Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży	*	*	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+
	Opracowanie i uchwalenie nowego regulaminu utrzymania czystości porządku na terenie gminy	*	*	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+
	Przeprowadzenie przetargu w gminie na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości	*	*	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+
	Zawieranie umów z przedsiębiorcami świadczącymi usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości	*	*	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+
	Zwiększanie odzysku odpadów w wyniku wstępnej segregacji	*	*	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+
Ochrona walorów przyrodniczych	Pielęgnacja pomników przyrody	*	+	+	+	+	+	*	+	+	+	*	*	+
	Pielęgnacja parków i zieleni	*	+	+	+	+	+	*	+	+	+	*	*	+
	Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz decyzjach lokalizacyjnych nakazów i zakazów obowiązujących na terenach przyrodniczych prawnie chronionych oraz innych uwarunkowań przyrodniczych	*	+	+	+	+	+	*	+	+	+	*	*	+
	Utrzymanie zieleni przy drogach	*	+	+	+	+	+	*	+	+	+	*	*	+
	Zwiększanie udziału gruntów zalesionych na obszarze 25 ha	*	+	+	+	+	+	*	+	+	+	*	*	+
	Określenie obszarów	*	+	+	+	+	+	*	+	+	+	*	*	+

	predysponowanych do objęcia ochroną prawną															
	Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych poprzez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego	*	+	+	+	+	+	*	+	+	+	*	*	+		
	Odbudowa powierzchni lasów zniszczonych przez pożary i huragany	*	+	+	+	+	+	*	+	+	+	*	*	+		
Edukacja ekologiczna	Szerzenie wiedzy ekologicznej na wszystkich poziomach edukacji	*	+	+	+	+	+	*	+	+	+	*	*	+		
	Organizowanie konkursów, warsztatów, seminariów z zakresu wiedzy ekologicznej	*	*	+	+	+	+	+	+	*	+	*	*	*		
Nadzwyczajne zagrożenia	Doposażenie techniczne jednostek straży pożarnej	*	+	+	+	+	*	+	+	+	+	*	*	+		
	Propagowanie zasad przeciwdziałania zagrożeniu pożarowemu	*	+	+	+	+	*	+	+	+	+	*	*	+		

Źródło : opracowanie własne

+ wpływ pozytywny, - wpływ negatywny, * brak wpływu

W ramach podsumowania należy zaznaczyć, że wpływ realizacji celów Programu, poprzez konkretne zadania, mają charakter pozytywny. Poszczególne kierunki działań mogą w różnym stopniu oddziaływać na środowisko, jednak w efekcie prognozuje się poprawę, jakości środowiska i jego funkcjonowania.

Do najważniejszych inwestycji do przeprowadzenia na terenie gminy Potworów dla poprawy jakości środowiska zaliczane są w zakresie: ochrony powietrza atmosferycznego, ochrony wód, w tym melioracji oraz gospodarki odpadami. Planowane inwestycje przyczynią się głównie do ograniczenia szkodliwych emisji do atmosfery, poprawy retencyjności wód oraz zwiększenia ich ochrony poprzez dostępność do kanalizacji sanitarnej, a także ograniczenia ilości składowanych odpadów.

Racjonalna gospodarka oraz prowadzenie selektywnej zbiórki i odzysk surowców m.in. w punkcie selektywnego gromadzenia odpadów, stanie się przyczyną poprawy, jakości środowiska, a szczególnie ochrony powierzchni ziemi, na terenie gminy. Poza tym istnieje szansa, że likwidacja „dzikich” wysypisk stanie się skuteczną metodą ochrony środowiska. Istotnym zadaniem Gminy są działania zmierzające do bezpiecznego usunięcia wyrobów zawierających azbest.

Wykazane inwestycje mogą wykazywać negatywne oddziaływanie na środowisko podczas prac drogowych, modernizacji zbiornika wodnego oraz budowy kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni przydomowych. W przypadku dróg są to inwestycje wykazujące nieznaczne negatywne oddziaływanie na środowisko, jedynie w fazie realizacji prac drogowych podobnie jak przy modernizacji zbiornika. Drogi z poprawioną nawierzchnią, w fazie eksploatacji, stanowią źródło zanieczyszczeń znacznie mniej uciążliwe dla środowiska w porównaniu ze stanem wcześniejszym. Ograniczeniu ulegają szczególnie emisje hałasu i wibracji. Usprawnienie płynności ruchu w sieci dróg może doprowadzić do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza. Zmodernizowany zbiornik wpłynie na poprawę warunków retencyjnych, a rozbudowa kanalizacji sanitarnej, a także budowa oczyszczalni przydomowych wpłynie na poprawę jakości wód.

Oddziaływanie na środowisko ww. inwestycji na wszystkie formy ochrony przyrody – ustawa o ochronie przyrody (Dz.U. z 2009 Nr 151.poz.1220 z późn. zm.)

Na terenie gminy Potworów znajduje się:

- 6 pomników przyrody

Obszary planowane do objęcia ochroną

- użytki ekologiczne - zbiornik wodny w lesie „Kolonja Łojków”, zespół zbiorników wodnych w różnym stadium sukcesji roślinności „Kolonja Rdzuchów, Rdzuchów”

Tabela 7. Inwestycje mogące mieć wpływ na poszczególne formy ochrony przyrody

Formy ochrony przyrody	Planowane inwestycje	Występowanie form ochrony przyrody w promieniu 500 m od planowanych przedsięwzięć	Oddziaływanie inwestycji na obszary chronione
<ul style="list-style-type: none"> • pomniki przyrody • użytki ekologiczne planowane do objęcia ochroną 	Modernizacja dróg gminnych: -przebudowa drogi gminnej Wymysłów – Długie -przebudowa drogi gminnej Kozieniec – Jabłonna -przebudowa ul. Stawowej w Potworowie	Nie występuje	Brak oddziaływania – planowana inwestycja znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody
	Modernizacja oczyszczalni ścieków: w Grabowej, gm. Potworów	Nie występuje	Brak oddziaływania – planowana inwestycja znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody
	Budowa kanalizacji sanitarnej: Kozieniec, Łojków i część Potworowa	Nie występuje	Brak oddziaływania – planowana inwestycja znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody
	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków: Marysin, Mokrzec i Rdzów	Nie występuje	Brak oddziaływania – planowana inwestycja znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody
	Renowacja zbiornika: Marysin	Nie występuje	Brak oddziaływania – planowana inwestycja znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody
	Melioracje podstawowe cieków wodnych na terenie gminy	Nie występuje	Brak oddziaływania – planowana inwestycja znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody
	Utworzenie punktu selektywnego gromadzenia odpadów , jako elementu wspierającego selektywną zbiórkę odpadów (m.in. odpadów, niebezpiecznych, remontowych, elektronicznych itd.)	Nie występuje	Brak oddziaływania – planowana inwestycja znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody

Większość zapisanych w Programie Ochrony Środowiska inwestycji jest obecnie w fazie koncepcji – brak jest szczegółowych rozwiązań technologicznych, zakresu prac itp. W związku z powyższym nie ma możliwości przeprowadzenia szczegółowej analizy oddziaływania na środowisko. Dla inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko zostaną sporządzone raporty oddziaływania na środowisko, w chwili, kiedy będzie wykonana dokumentacja techniczna i ustalony zakres inwestycji.

- Oddziaływanie planowanych przedsięwzięć na pomniki przyrody

Żadna z inwestycji nie będzie prowadzona w pobliżu pomników i negatywne oddziaływania nie obejmą w/w obiektów.

8. Propozycje rozwiązań służących zapobieganiu, ograniczaniu lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko w związku z realizacją projektu POŚ dla gminy Potworów

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach proj. POŚ, które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko na etapie budowy zaliczane są: w zakresie infrastruktury : wodno – melioracyjnej – modernizacja zbiornika oraz komunalnej - kanalizacja sanitarna i oczyszczalnie przydomowe, a także w fazie realizacji i eksploatacji - drogi.

Negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć poprzez prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy, jaki i w fazie eksploatacji inwestycji pozwoli także ograniczyć te oddziaływania.

Negatywne oddziaływanie modernizacji zbiornika retencyjnego będzie miało miejsce tylko na etapie prowadzonych prac, potem dla środowiska przyrodniczego eksploatacja będzie obojętna.

W przypadku sieci kanalizacyjnej trasa przebiegu zostanie uzgodniona w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody w zakresie zminimalizowania oddziaływania w czasie prowadzenia robót i stosowania zabezpieczeń w czasie eksploatacji. Oddziaływanie kanalizacji sanitarnej będzie miało miejsce tylko na etapie budowy podobnie jak i budowa oczyszczalni przydomowych, potem dla środowiska przyrodniczego eksploatacja będzie obojętna, a zrzut ścieków do oczyszczalni, w tym przydomowych będzie korzystny dla środowiska (ścieki będą oczyszczone). Przy tym nastąpi likwidacja szamb, które nie zawsze są szczelne.

Oddziaływanie modernizacji dróg na etapie budowy będzie oddziaływać na środowisko. Podczas użytkowania zmodernizowanych dróg nastąpi zmniejszenie oddziaływania na środowisko tj. emisji do atmosfery oraz wibracji.

W zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne ważne znaczenie będzie miało utworzenie punktu selektywnego gromadzenia odpadów. Skutkować to będzie ograniczeniem negatywnego oddziaływania na środowisko odpadów.

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z bioróżnorodnością
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu zwierząt,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

9. Analiza rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w projekcie POŚ dla gminy Potworów

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach proj. POŚ ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Ponadto dokument przedstawia ogólne propozycje przedsięwzięć i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań w ramach proj. POŚ silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy budowie nowych dróg należy rozważać warianty alternatywne, tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać:

warianty lokalizacji, warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne, czy wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmienia, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe.

Realizacja zadań w zakładanych ramach czasowych będzie w większości przypadków uzależniona od pozyskania środków zewnętrznych (pomocowych).

10. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu POŚ

Podstawowym założeniem projektu Programu Ochrony Środowiska jest uzyskanie stałej i zauważalnej poprawy, jakości wszystkich komponentów środowiska przyrodniczego. W przypadku braku jego realizacji lub realizacji fragmentarycznej (wrywkowej) założone w Programie cele nie zostaną osiągnięte, a w konsekwencji może nastąpić pogorszenie się stanu środowiska przyrodniczego w regionie. Poniżej przedstawiono potencjalne zmiany, jakie mogłyby mieć miejsce w przypadku braku realizacji ustaleń Programu, w poszczególnych dziedzinach ochrony środowiska.

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji proj. POŚ:

- pogorszenie, jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku ze zwiększonym wytwarzaniem ścieków i brakiem systemu ich odprowadzania
- zmniejszanie się zasobów wodnych,
- zwiększone zagrożenie suszą glebową,
- postępująca degradacja gleb,
- podtapianie terenów przyległych, ze względu na brak możliwości odprowadzania wód opadowych,
- degradacja walorów krajobrazu,
- pogorszenie, jakości powietrza,
- zwiększającą się liczbą mieszkańców narażonych na ponadnormatywne natężenie hałasu,
- wzrost zużycia surowców i wody,
- pogorszenie, jakości życia mieszkańców.

W przypadku, gdy proj. POŚ dla gminy Potworów nie zostanie wdrożony, negatywne trendy będą się pogłębiać, a zanieczyszczenie środowiska będzie wzrastać. Stąd realizacja Programu jest konieczna.

11. Niedostatki i braki materiałów utrudniające ocenę szkodliwego oddziaływania na środowisko ustaleń projektowanego dokumentu

W trakcie opracowywania Prognozy napotkano na trudności wynikające z braku najnowszych materiałów statystycznych.

12. Metody wykorzystane przy opracowaniu Prognozy

Ocenę oddziaływania na środowisko przeprowadzono według następującego schematu:
określenie zagadnień oceny oddziaływania na środowisko

↓

identyfikacja stanu elementów środowiska, potencjalnie wrażliwych na zmiany w wyniku realizacji projektu Programu

↓

identyfikacja kierunków działań, które mogą wpłynąć na stan środowiska

↓

sporządzenie matrycy przedstawiającej w skondensowanej postaci obszary zależności w rozbiciu na poszczególne jego komponenty.

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu Ochrony Środowiska, została opracowana na podstawie zapisów ustawy *Prawo ochrony środowiska* i ustawy *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.

Przy sporządzaniu niniejszej prognozy wykorzystano również informacje udostępnione przez WIOŚ w Warszawie, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Urząd Gminy i in., a także posiadaną wiedzę i doświadczenia w zakresie ocen oddziaływania na środowisko.

Analizie poddano aktualny i prognozowany stan ochrony środowiska w tym gospodarki odpadami na terenie gminy Potworów oraz proponowane kierunki działań w tym zakresie.

Nadto w Prognozie oceny oddziaływania na środowisko przeanalizowano uwzględnienie w Programie strategicznych kierunków działań przyjętych w innych dokumentach zarówno na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym.

13. Metody analizy realizacji postanowień projektu POŚ

Projekt POŚ dla gminy Potworów określa zasady oceny i monitorowania efektów jego realizacji. W ramach każdego priorytetu zaproponowano wskaźniki ilościowe i jakościowe, które pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych działań i związane z tym zmiany w środowisku. Dla każdego wskaźnika określono także źródło pozyskiwania danych do weryfikacji, co znacznie ułatwi ich uzyskanie. Ocena realizacji Programu na podstawie wyznaczonych wskaźników dokonywana będzie, co dwa lata.

W ramach prac nad *Prognozą* dokonano ich oceny i weryfikacji. Zamieszczone w Programu propozycje wskaźników monitorowania ich realizacji są właściwe i pozwalają w pełni ocenić zmiany, jakie nastąpią w środowisku w wyniku jego realizacji.

14. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Obowiązek rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 roku.

Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku.

Gmina Potworów nie jest położona w obszarze przygranicznym, a realizacja proj. POŚ nie tworzy żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne. Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach Programu ma charakter lokalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja Programu nie wskazuje na możliwość negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

15. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla gminy Potworów, została opracowana zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo ochrony środowiska*, a także ustawą z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji*

o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko i stanowi element procedury postępowania w sprawie oceny oddziaływania tego dokumentu na środowisko przyrodnicze regionu.

Zakres merytoryczny prognozy wynika z art. 51 ustawy *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2008 Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.).

Celem Prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań skutków wykonania projektu „Programu Ochrony Środowiska dla gminy Potworów na lata 2013 - 2016 z perspektywą do roku 2020 - aktualizacja” na środowisko i stwierdzenie czy realizacja proponowanych zadań sprzyjać będzie ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi.

Przyjęto średniookresowe cele pośrednie dotyczące poszczególnych komponentów środowiska. Do każdego z celów przyporządkowane zostały kierunki działań zmierzające do osiągnięcia postawionych celów. Dla osiągnięcia wyznaczonych celów wskazano działania oraz zadania prowadzące do ich realizacji.

Ocena stanu środowiska na terenie gminy Potworów pozwoliła wskazać następujące problemy ochrony środowiska:

- niski poziom skanalizowania,
- wysoka emisja niska z gospodarstw domowych,
- ograniczona efektywność funkcjonujących systemów selektywnego zbierania odpadów,
- zły stan techniczny dróg na terenie gminy
- brak dostępu do instalacji gazowej.

Wskazane problemy środowiskowe na terenie gminy znajdują rozwiązanie w ramach zaproponowanych w projekcie POŚ dla gminy Potworów zadań do realizacji.

W *Prognozie* przeanalizowano możliwy wpływ wskazanych do realizacji w projekcie POŚ zadań na następujące elementy: obszary Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta i rośliny, wodę, powietrze, powierzchnie ziemi i gleby, przyrodę i krajobraz.

Określono, czy oddziaływanie to może mieć kierunek negatywny, pozytywny czy obojętny na poszczególne elementy. Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto oceny tej dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji, zakładając, że uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter przejściowy.

Potencjalne krótkoterminowe oddziaływania na zasoby środowiska mogą być związane z fazą realizacji inwestycji:

- budową przyłączy kanalizacyjnych do obiektów,
- budową przyłączy sieci wodociągowej,
- usuwaniem azbestu z obiektów i instalacji budowlanych
- przebudową dróg,
- termomodernizacją budynków
- modernizacją zbiornika wodnego.

Dla większości przedsięwzięć przewidywanych do realizacji w Programie bezpośrednie oddziaływanie na środowisko będzie lokalne i krótkotrwałe. Oddziaływania te mogą być

także znacznie ograniczone poprzez wybór odpowiedniej lokalizacji, właściwą realizację oraz użytkowanie inwestycji. W przypadku realizacji zaplanowanych inwestycji na terenach cennych przyrodniczo, należy szczegółowo rozważyć wszystkie oddziaływania.

Realizacja żadnego z proponowanych działań nie pociągnie za sobą transgranicznego oddziaływania na środowisko. Wśród zadań ujętych w proj. POŚ nie ma inwestycji mogących powodować większe zagrożenie dla środowiska, gdyż suma korzyści z ich realizacji przekracza jednak zdecydowanie potencjalne zagrożenie. W sytuacji, gdy większość Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla gminy Potworów na lata 2013 – 2016 z perspektywą do roku 2020 - aktualizacji ma pozytywny wpływ na środowisko, proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia.

Szczegółowa analiza oddziaływań na środowisko poszczególnych inwestycji możliwa będzie na etapie wydawania decyzji środowiskowej.

W przypadku, gdy proj. POŚ dla gminy Potworów nie zostanie wdrożony prowadzić to może do pogłębiania się problemów w zakresie ochrony środowiska, co negatywnie wpływać będzie na zdrowie mieszkańców, a także przyczyni się do degradacji zasobów przyrodniczych.

Przeprowadzona analiza i ocena wszystkich założonych kierunków działań w proj. POŚ pozwala na stwierdzenie, że generalnie ich realizacja spowoduje poprawę, jakości środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa przyrodniczo - kulturowego, a także wpłynie na ograniczanie zużycia zasobów środowiskowych.

16. Spis tabel

Tabela 1. Wynikowe klasy strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia <i>według jednolitych kryteriów w skali kraju, zgodnych z kryteriami UE</i>	8
Tabela 2. Klasyfikacja strefy mazowieckiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin	8
Tabela 3. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Potworów.....	9
Tabela 4. Wykaz obiektów mogących pogorszyć stan powietrza atmosferycznego na terenie gminy Potworów	12
Tabela 5. Lista przedsięwzięć priorytetowych Gminy Potworów na lata 2013 – 2020	17
Tabela 6. Matryca wpływów zagadnień na poszczególne elementy ochrony środowiska	19
Tabela 7. Inwestycje mogące mieć wpływ na poszczególne formy ochrony przyrody	22